Tel: +31 (0)73 640 57 05
Fax: +31 (0)73 642 77 30
denbosch@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Postbus 3191, 5203 DD 's-Hertogenbosch
Meerendonkweg 25, 5216 TZ 's-Hertogenbosch
Nederland

Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud

gevestigd te Boxtel

Rapport inzake de jaarrekening 2018

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171188.
BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. handelt tevens onder de namen BDO Accountants, BDO Belastingadviseurs, BDO Direct, BDO Global Outsourcing, BDO International Tax Services, BDO IT Audit & Security, BDO Tax Consultants.
BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam "BDO" optreden.

Inhoudsopgave

	Pagina
Algemeen	2
Samenstellingsverklaring van de accountant	3
Bestuursverslag	**3**
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2018	18
Staat van baten en lasten over 2018	20
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	21
Toelichting op de balans per 31 december 2018	22
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2018	24
Bijlage	
1. Overzicht projecten	26

Tel: +31 (0)73 640 57 05
Fax: +31 (0)73 642 77 30
denbosch@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Postbus 3191, 5203 DD 's-Hertogenbosch
Meerendonkweg 25, 5216 TZ 's-Hertogenbosch
Nederland

Aan het bestuur van
Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud
Keefheuvel 1a
5298 AH Liempde

's-Hertogenbosch, 28 mei 2019

Geacht bestuur,

Ingevolge uw opdracht hebben wij de bij dit rapport opgenomen jaarrekening over het boekjaar 2018 van uw onderneming samengesteld. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de entiteit. Het is onze verantwoordelijkheid een samenstellingsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken. De jaarrekening is met de overige gegevens opgenomen in de bij deze rapportage opgenomen jaarstukken.

Algemeen

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud, statutair gevestigd te Boxtel, bestaan voornamelijk uit: het stimuleren van de uitvoering van internationaal, nationaal, regionaal en lokaal beleid van duurzame plattelandsvernieuwing

Hoogachtend,

BDO Accountants
namens deze,

S.C.P.W. Prudon RA MFSME

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171188.
BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. handelt tevens onder de namen BDO Accountants, BDO Belastingadviseurs, BDO Direct, BDO Global Outsourcing, BDO International Tax Services, BDO IT Audit & Security, BDO Tax Consultants.
BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam "BDO" optreden.

Tel: +31 (0)73 640 57 05
Fax: +31 (0)73 642 77 30
denbosch@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Postbus 3191, 5203 DD 's-Hertogenbosch
Meerendonkweg 25, 5216 TZ 's-Hertogenbosch
Nederland

Samenstellingsverklaring van de accountant

Aan: het bestuur van Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud

De jaarrekening van Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud is door ons samengesteld op basis van de van u verkregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2018 en de staat van baten en lasten over 2018 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, Samenstellingsopdrachten. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland van toepassing zijnde grondslagen voor de financiële verslaggeving. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de jaarrekening globaal nagegaan dat het beeld van de jaarrekening overeenkwam met onze kennis van Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud.

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze jaarrekening mogen er dan ook vanuit gaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

's-Hertogenbosch, 28 mei 2019
BDO Accountants

S.C.P.W. Prudon RA MFSME

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171188.
BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. handelt tevens onder de namen BDO Accountants, BDO Belastingadviseurs, BDO Direct, BDO Global Outsourcing, BDO International Tax Services, BDO IT Audit & Security, BDO Tax Consultants.
BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam "BDO" optreden.

BESTUURSVERSLAG

Jaarverslag 2018

Het Groene Woud

Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud
Gevestigd te Liempde
Opgericht op 25 juni 2009

18 april 2019

In dit jaarverslag doet het bestuur van stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud verslag van de wijze waarop in 2018 vorm is gegeven aan de ambities en doelstellingen en de daartoe verrichte activiteiten en ingezette middelen. De stichting heeft als taak het stimuleren en faciliteren van de uitvoering, het ontwikkelen en uitvoeren van eigen projecten (uitvoeringsprogramma Het Groene Woud 2017-2020) en het betrekken van bewoners, organisaties en ondernemers.

1. Samenstelling stichtingsbestuur

Per 31 december 2018 bestond de Groene Woud Raad uit de onafhankelijk voorzitter Y. Kortmann en bestuurlijke vertegenwoordigers van 12 gemeenten (Best, Boxtel, Den Bosch, Eindhoven, Haaren, Heusden, Meierijstad, Oirschot, Oisterwijk, Sint Michielsgestel, Tilburg, Vught), 2 waterschappen (Dommel, Aa en Maas), 3 terreinbeheerders (Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten), st ZET en stichting Landschapsfonds Het Groene Woud.

Per 31 december 2018 bestond het hoofdbestuur uit:

Voorzitter	Y. Kortmann
Secretaris/vice-voorzitter	J. Naaijkens
Penningmeester	G. van den Oetelaar
Leden	J. Baan
	J. Hendriks
	A. Megens
	C. van der Pas
	P. Machielsen
	M. Jacobs
	L. Verheijen
Adviseur	P. Maas
Ambtelijk secretaris	W. Thijssen

2. Doelstellingen organisatie

De stichting Streekhuis heeft ten doel:

A. het voorbereiden en (doen)uitvoeren van de besluiten van het Stichtingsbestuur Het Groene Woud;
B. het stimuleren en ondersteunen van de uitvoering van projecten op ruimtelijk, economisch en maatschappelijk gebied in Het Groene Woud, uitgaande van internationaal, nationaal, regionaal en lokaal beleid op het gebied van duurzame plattelandsvernieuwing;
C. het bevorderen van duurzame ontwikkelingen binnen het gebied van Het Groene Woud;
D. het versterken van de culturele identiteit van Het Groene Woud;
E. het bevorderen, ondersteunen en uitvoeren van innovatieve ideeën binnen haar werkgebied gericht op realisatie van de streekdoelen;
F. het bevorderen van samenwerking zowel binnen als buiten haar werkgebied.

De stichting doet dit door:

a. het huren, inrichten en exploiteren van een Streekhuis;
b. zoveel mogelijk partners te betrekken met affiniteit met het platteland en de doelen in haar werkgebied;
c. het geven van adviezen aan initiatiefnemers van projecten en aan subsidiefondsbeheerders over projecten die binnen de streekdoelen vallen;
d. het verwerven van fondsen voor zover dat de realisatie van de streekdoelen dichterbij brengt;
e. het communiceren met partijen, inwoners en ondernemers in het werkgebied over doelen en projecten;

f. het stimuleren van interactief bestuur;
g. het bevorderen van nieuwe economische dragers op het platteland;
h. het voorbereiden en uitvoeren van projecten.

3. Bestuurlijke ontwikkelingen 2018

Governance
Eind augustus 2018 zijn bij de notaris de gewijzigde statuten gepasseerd. De st Streekhuis Het Groene Woud is overgegaan naar de st. Nationaal Landschap Het Groene Woud. In de nieuwe governance is de relatie met de stichting Landschapsfonds, voorheen Streekfonds, Het Groene Woud versterkt. Naar buiten toe zijn zij nu één. Vanwege de ANBI-status is het Landschapsfonds (achter de schermen) juridisch een aparte stichting gebleven. Het algemeen bestuur is Groene Woud Raad geworden, het dagelijks bestuur is Hoofdbestuur geworden. Doelstelling en werkwijze zijn onveranderd.

De concrete veranderingen als gevolg van de gewijzigde governance zijn:
- één organisatie (naar buiten toe), die eenvoudig uit te leggen is;
- minder bestuurlijke drukte, partners doen mee op strategisch/inspiratie niveau (Groen Woud Raad);
- toezicht en sturing zijn meer transparant georganiseerd; de rolverdeling is duidelijk (hoofdbestuur);
- geen 'dubbelrollen'; de schijn van belangenverstrengeling wordt voorkomen;
- ANBI status blijft behouden;
- portefeuilleverdeling hoofdbestuur op basis van taken in plaats van belangen;
- programmabureau als uitvoeringsorganisatie (meer slagkracht en efficiëntie in uitvoering);
- de uitvoering wordt maximaal gestimuleerd en gefaciliteerd;
- overheden, (maatschappelijke) organisaties, bewoners en bedrijven hebben meer mogelijkheden om mee te doen, als (diensten)partner of als vriend;

De hoofdbestuursleden vertegenwoordigen niet langer een belang, maar hebben een breed netwerk, nemen zitting op persoonlijke titel en behartigen een taak. Ter versterking zijn de heren M. Jacobs, P. Machielsen en L. Verheijen en mevrouw C. van der Pas toegetreden tot het hoofdbestuur. De heer Maas, voormalig secretaris, is adviseur geworden.
Gemeente Son en Breugel, IVN en Brabants Particulier Grondbezit zijn in 2018 (ingaande 1 januari 2019) toegetreden tot de Groene Woud Raad. Gemeente Nuenen wil in de loop van 2019 gaan toetreden.
Bestuurlijk gezien is in 2018 een belangrijke stap gezet naar Van Gogh Nationaal Park, waarin Het Groene Woud een deelgebied en, met Brabants Landschap, initiatiefnemer is (zie hoofdstuk 5.1). Doel is in september 2020 de status van Nationaal Park Nieuwe Stijl te verwerven.

Rol bedrijfsleven
De in 2016 ingestelde Raad van Inspiratie (CEO's van grote ondernemingen, die meedenken en hun netwerk verbinden met Het Groene Woud) is in 2018 verder gegroeid naar 24 leden: Bert van der Els (Van Gogh Brabant), Cees Vermeer (Q Care Medical Services), Charles de Mooij (Noordbrabants Museum), Jan Melis (Melis Gieterijen), Martin Houben (Rabobank 's-Hertogenbosch), Ton Nelissen (Van den Berk Boomkwekerijen), Guiljo van Nuland (Brabant Water), Joost Meijs (Eindhoven Airport), Pieter van der Meulen (Heineken), Bas Sanders (Sanders Machinebouw), Paul Rüpp (Avans Hogeschool), Harrie Hendriks (vml Philips), René Meeuwsen (De Meeuw), Jan Schipper (vml BZW), Lambert Verheijen (AgriFood Capital), Kees van Heesbeen (ZLTO), Jeannot Evers (BDO), Don Hardy (Arcadis), Roland van Pelt (Bevrijdende vleugels), Vincent Ketelaars ERAC), Harold van de Ven (NB Architecten), Bibian van Rijckevorsel (BPG, Lilian Damen (Rabobank), Remco Kuipéri (Rabobank). De 'inspirators' zijn op 13 september met een ontbijt bij elkaar gekomen. Gesproken is over het Van Gogh Nationaal Park en de Landschapstriënnale 2020.

Het Groene Woud loket biedt zelf, maar ook samen met bedrijven diensten aan. Een initiatiefnemer wordt met korting geholpen. Het bedrijf/de dienstenpartner krijgt extra opdrachten en draagt jaarlijks een % van de extra gegenereerde omzet af in het Streekfonds. Er zijn inmiddels 11 dienstenpartners: Bouwkunst architecten (herontwikkeling erfgoed), Helicon Opleidingen (stages), Inzicht (communicatie), Kybys (ruimtelijke inrichting), Lentekracht (inzet jong professionals in projecten), MLG (begeleiding integrale gebiedsontwikkeling), More (begeleiding subsidies en fondsenwerving), Orbis (groen- en landschapsprojecten, Shout4sites (webdesign), De Oversteek (projectontwikkeling en -management), RijkenVermaat (groen en onderwijs).

Uitvoeringstaken
Met de gewijzigde governance is de corebusiness van Het Groene Woud onveranderd gebleven: realisatie van ambities en doelen door:
- het faciliteren van initiatiefnemers uit de streek (hoofdstuk 4);
- het zelf ontwikkelen en managen van grotere regionale projecten (hoofdstuk 5);
- het vergroten (van de betrokkenheid) van de community en de naamsbekendheid (hoofdstuk 6).

4. Facilitering uitvoering

In 2018 zijn de stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud en de st Landschapsfonds Het Groene Woud een reglement overeengekomen, waarin de samenwerking, rolverdeling en onderlinge relatie is vastgelegd, na wijziging van de statuten van beide stichtingen in augustus 2018.

Projectadviescommissie
De projectadviescommissie (pac) bestaat uit 9 leden uit het regionaal netwerk Het Groene Woud. De pac adviseert namens het hoofdbestuur van Het Groene Woud over projecten waarvoor een bijdrage wordt gevraagd aan het landschapsfonds. Het advies is gericht aan het bestuur van het landschapsfonds; die mede op basis daarvan beslist over de gevraagde bijdrage. Daarnaast besluit de pac namens het dagelijks bestuur over projectplannen die zijn opgesteld met een financiële bijdrage van de stimuleringsregeling projectinitiatieven en - via mandatering aan het streekhuis - over gevraagde bijdragen van de stimuleringsregeling jongerenprojecten.
Het bestuur van het landschapsfonds en de pac worden gefaciliteerd door het streekhuis. Initiatiefnemers worden uitgenodigd hun project in de pac-vergadering kort toe te lichten en vragen van de commissieleden te beantwoorden.
In 2018 is de pac 5 keer bij elkaar geweest, waarbij 25 projecten zijn besproken: 11 reguliere aanvragen voor het streekfonds, 7 aanvragen voor het boekenfonds, 3 projectplannen voor de stimuleringsregeling projectinitiatieven en 4 voor de jongerenregeling. Dit heeft geresulteerd in één verdeeld advies, voor de overige aanvragen is positief geadviseerd c.q. besloten.

Ondersteunde initiatieven
In 2018 hebben in totaal 97 projecten in Het Groene Woud een subsidie ontvangen voor de voorbereiding en/of uitvoering. Het betreft projecten waar het Streekhuis, namens het regionaal netwerk, in meer of mindere mate heeft bijgedragen in de voorbereiding. De omvang van de projectenportefeuille 2018 was in totaal
€ 13.561.226. Daarvan bestond € 2.844.549 (21,0 %) uit eigen bijdragen van de projecttrekkers (eigen bijdrage is geen aparte financier in onderstaande figuur 'financiers 2018'; genoemde financiers zijn soms ook project-trekker van een eigen project - met eigen bijdrage).
De projecten in het uitvoeringsprogramma 2017-2020, waaraan de provincie in totaal € 1.080.300 bijdraagt, zijn hier niet in meegenomen (deze worden besproken in hoofdstuk 5).

Stimuleringsegelingen
In 2018 hebben 2 initiatieven een beroep gedaan op de stimuleringsregeling projectinitiatieven (tot en met 2018 in totaal 60). Op 31 december 2018 was voor drie projecten nog sprake van een openstaande reservering.
Daadwerkelijke uitbetaling vindt plaats na goedkeuring van het op te leveren projectplan door de projectadviescommissie. In 2018 zijn 2 opgeleverde projectplannen goedgekeurd, voor 1 projectplan is het besluit aangehouden omdat het projectplan nog niet concreet genoeg was.
Voor de jongerenregeling zijn in 2018 4 initiatieven ingediend (tot en met 2018 in totaal 23).

Van alle gereserveerde projecten stimuleringsregeling én jongerenregeling waren er 3 op 31 december 2018 nog niet opgeleverd en afgerekend.
Voor het boekenfonds, gezamenlijk van Streekhuis en Streekfonds, zijn 7 aanvragen ingediend in 2018. Voor alle 7 is besloten een bijdrage te reserveren. In totaal zijn sinds de oprichting (in 2014) 30 aanvragen voor een bijdrage uit het boekenfonds ontvangen; daarvan zijn er 24 toegekend.

Vanwege de genomen maatregelen om de begroting 2017-2020 sluitend te krijgen (hoofdstuk 8), zijn de stimuleringsregelingen voorlopig 'bevroren'. Evenals het budget voor groene handdrukken.

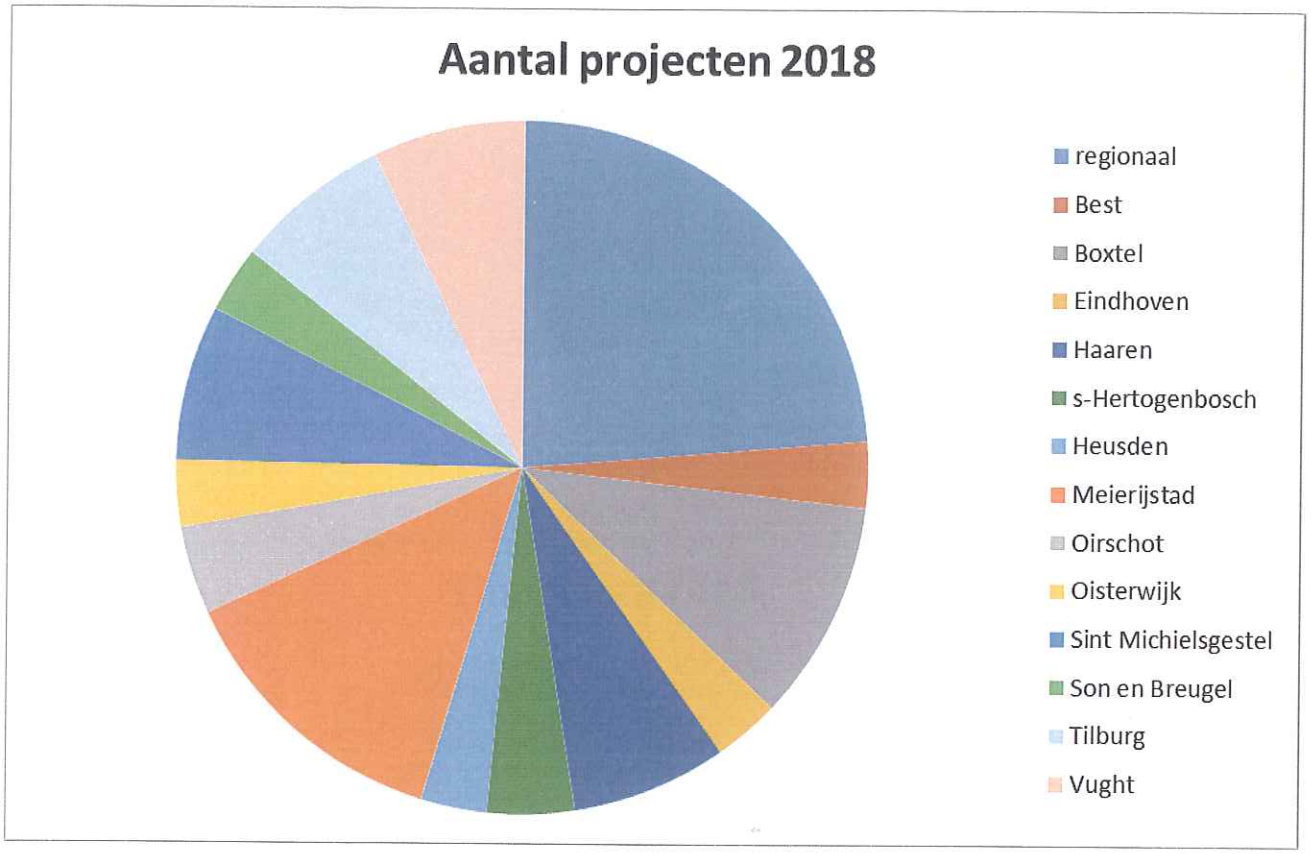

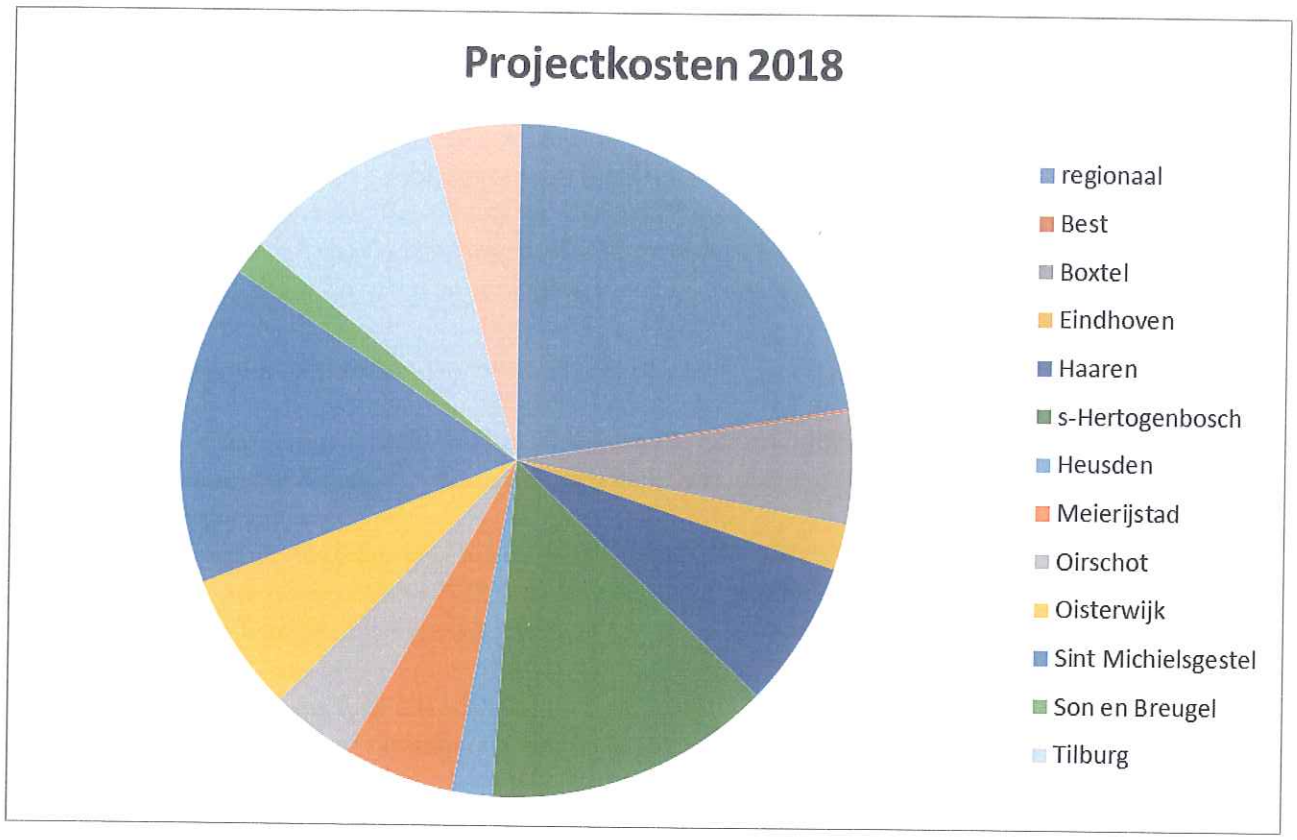

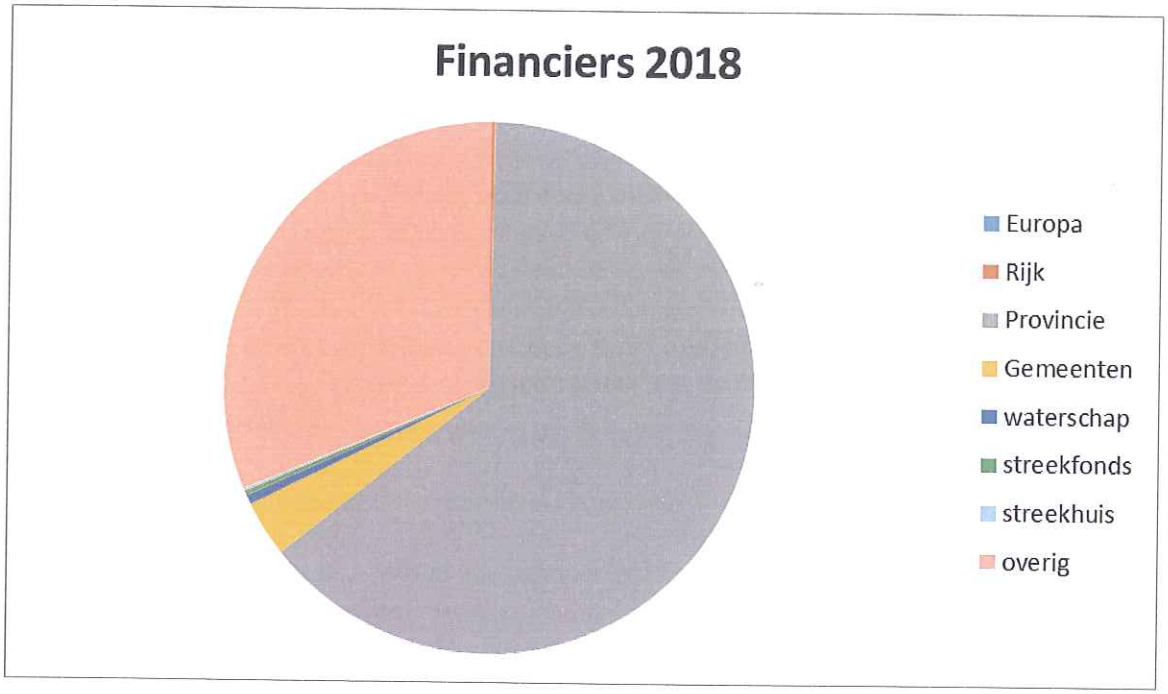

5. Uitvoeringsprogramma Het Groene Woud 2017-2020

Het 4-jarig uitvoeringsprogramma - ambitiedeel - gaat in op de kernwaarden (groen in ál zijn facetten en een mozaïek van dorpen en steden) en op de ambities (een sterke circulaire economie, onze grote meerwaarde is onze gastvrijheid en vitaal, groen en sociaal).

Het ambitiedocument met bijbehorende projectenportfolio is september 2016 bij de provincie Noord-Brabant ingediend. De provincie heeft in maart 2017 besloten € 1.080.300,- bij te dragen aan 11 van de 23 projecten in Het Groene Woud programma.
Het bestuur van Het Groene Woud gaat er desalniettemin voor ze alle 23 tot uitvoering te brengen.
In aanvulling hierop is in 2017 voor 2 projecten (Carbon Valley en Laanbomenteelt op grasland) een bijdrage van 2 x € 75.000,- verkregen van het Regiofonds van Agrifood Capital.
Voor het project ECCO, waarin Het Groene Woud partner is, is een bijdrage van € 421.619,- verkregen van Europa (Interreg NWE). Tevens is voor dit project een bijdrage van € 97.000,- verkregen van RVO.

In 2017 zijn twee projecten in voorbereiding toegevoegd, zodat de projectenportefeuille in 2018 25 projecten bevatte.
Van de 25 projecten waren er in 2018 11 in uitvoering en 6 uitvoeringsgereed; 3 van de 11 zijn in 2018 afgerond en afgerekend. De overige 8 projecten bevonden zich in de 'wachtkamer' (op 1 na is er vooralsnog geen zicht op financiering en dus uitvoering).
Om de samenhang en samenwerking tussen de projecten te vergroten en elkaar meer te benutten, zijn alle projecttrekkers/opdrachtnemers in 2018 twee keer voor een uitwisseling bij elkaar geweest.
De voortgang van de projecten is als volgt:

5.1 Projecten in uitvoering (uvp 2017-2020, jaarschijf 2018)
In 2018 waren de volgende 6 projecten uit het uitvoeringsprogramma 2017-2020 in uitvoering (allen met een provinciale bijdrage)

ECCO (ambitie circulair)
Op het gebied van energie maakt Het Groene Woud deel uit van een internationale alliantie (11 partners in 6 landen), die een aanvraag Interreg NWE heeft voorbereid, met het Innovatiesteunpunt Vlaanderen als leadpartner. De aanvraag onder de naam ECCO (creating new local Energy Community Co-Operatives) is september 2017 beschikt. Het Groene Woud werkt in dit project samen met 5 gemeenten en kent Segon als subpartner. In Nederland zijn verder ook nog ZLTO en de energiecoöperatie Lochem partner.
Met ECCO jagen provincie, gemeenten en Het Groene Woud lokale gemeenschappen (burgers, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties) aan om met actieplannen voor het lokaal opwekken van duurzame energie te komen. Dat de plannen en projecten rechtstreeks uit de samenleving gaan komen, is een belangrijk kenmerk van ECCO. De versterking van de regionale sociaal-economie is een tweede belangrijke pijler. De contouren van het eerste ECCO-project zijn al zichtbaar: via de inzet van de lokale gemeenschappen en met regionale ondersteuning zullen er in 2018-2020 100.000 zonnepanelen worden geplaatst in Het Groene Woud. De komende 3 jaren zullen onder de vlag van ECCO meer lokale energieplannen worden ontwikkeld én uitgevoerd. Daarnaast wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een regionale steunstructuur om de energietransitie vooruit te helpen en continuïteit van de aanpak te bewerkstelligen.

Natuur- en cultuurlandschap (inter)nationaal op de kaart (ambitie Nationaal landschap)
. Landschapstriënnale 2020
Het bestuur van Het Groene Woud is september 2017 een intentieverklaring en een samenwerkingskomst overeengekomen met het bestuur van de stichting Landschapstriënnale, feestelijk ondertekend op 21 juni 2018 in het bijzijn van CdK Van de Donk. Voor de 5e editie in september 2020 is Van Gogh Nationaal Park gastregio.
Het Groene Woud ziet de triënnale als vliegwiel voor (blijvende) verandering, om Brabant (inter)nationaal op de kaart te zetten en om verbreding en nieuwe betrokkenheid te bewerkstelligen.
De Landschapstriënnale is een driejaarlijks (inter)nationaal evenement, gericht op verleden, heden en toekomst van het Nederlandse landschap. Het is bedoeld voor iedereen die het belang van het landschap nu en in de toekomst erkent. De triënnale 'landt' elke keer in een andere streek, bij voorkeur in gebieden die een flinke verandering doormaken. Ambitie van de triënnale is dat het de maatschappelijke betrokkenheid bij het landschap verbreedt, de inzichten over het landschap verdiept en de ontwikkelingen in de gastregio versnelt.
In 2018 hebben 6 'parents' elk € 60.000,- toegezegd om de editie 2020 mogelijk te maken: provincie Noord-Brabant, BrabantStad, waterschappen, Brabant Water, Rabobank en ZLTO.

Eind 2018 is de stichting Landschapstriënnale opgericht en zijn bestuur en kernteam ingericht. De curator, Marco Vermeulen, heeft met vele potentiële partners (die een thema/opgave gaan adopteren en organiseren) gesproken om te komen tot een eerste programma-opzet.

. *Van Gogh Nationaal Park*
Samen met Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen en de gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat was Het Groene Woud in 2016 één van de finalisten van de verkiezing van het mooiste natuurgebied van Nederland. De samenwerkende 10 partners (Het Groene Woud, Loons en Drunense Duinen, Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat, bestuursregio's Hart van Brabant en Noordoost, Brabants Landschap, Natuurmonumenten, Van Gogh Brabant, Rabobank en provincie Noord-Brabant) verenigd in een stuurgroep, streven naar het verwerven van de status van 'Nationaal Park Nieuwe Stijl'. Zij willen het unieke centrale Brabantse Landschap, als cruciale vestigingsfactor in het economische hart van Brabant, behouden en versterken. Van Gogh verbeeldt als gids en icoon dit authentieke bewaarde Brabantse top landschap en laat het beleven op regionaal, nationaal en internationaal niveau.
De partners willen tijdens de Landschapstriënnale 2020, de definitieve status verwerven. Daarvoor dient aan de criteria van de Standaard van het ministerie van LNV voldaan te gaan worden; het gaat om natuur en landschap, erfgoed en cultuurhistorie, vrijetijdseconomie, sociaal maatschappelijk draagvlak, promotie, governance en financiën. Eind 2018 is de stuurgroep verbreed met nieuwe partners (BrabantStad, IVN, Visit Brabant en ZLTO) en is een kernteam ingericht. Met ingang van januari 2019 stelt provincie Noord-Brabant een kwartiermaker beschikbaar om het proces uit te lijnen en te komen tot een gedragen en aansprekende propositie aan LNV.

<u>Carbon Valley</u> (ambitie circulair)
Doel van Carbon Valley is de bodemkwaliteit (of: organisch stofgehalte) te verbeteren met een meerwaarde voor maatschappelijke- en landbouwdoelen. Een vitale, veerkrachtige bodem is essentieel voor het opvangen van extreme weersomstandigheden, het vasthouden van water en voedingsstoffen voor agrarische productie en voor biodiversiteit. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met het Louis Bolk Instituut en de Duinboeren.
In 2018 zijn zo'n 65 melkveehouders aan de slag gegaan met maatregelen om de opbouw van organische stof in de bodem te bevorderen. Een deel van hen is deelnemer aan het praktijkonderzoek. In het kader daarvan zijn in het voorjaar demovelden aangelegd, die voor anderen als katalysator kunnen werken om bodemkwaliteit een integraal onderdeel van de eigen bedrijfsvoering te laten zijn.
In een toolbox zijn maatregelen uitgewerkt om afbraak van organische stof te verminderen en aanvoer te vergroten. Een brochure met achtergrondkennis en een beschrijving van de mogelijke maatregelen is verspreid en er zijn publicaties in (vak)bladen geweest. Er hebben diverse veldexcursies, masterclasses en informatie-bijeenkomsten plaats gevonden. Ook zijn contacten gelegd met andere in uitvoering zijnde bodemprojecten in Brabant en daarbuiten.

<u>Agroforestry-laanbomenteelt op melkveehouderijbedrijven</u> (ambitie circulair)
Doel van Agroforestry is de melkveehouderij en (laan)boomteelt te verbinden: twee teelten op één perceel. Het versterkt de regionale economie, het versterkt het landschap, het verlaagt de gronddruk en het zorgt voor een gezondere bodem en een grotere biodiversiteit. Kortom: een systeemontwikkeling naar multifunctioneel grondgebruik. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met het Louis Bolk Instituut en de Duinboeren.
Er komt een praktijkhandreiking en -handleiding en een kosten-baten-analyse, op basis van de binnen dit project verrichtte praktijkproeven op 2 praktijkbedrijven (1 melkvee- en 1 geitenhouderij). In 2018 zijn de praktijkproeven gestart en gemonitord. De opgedane kennis zal Brabantbreed worden gedeeld.
In de zomer van 2018 is een deel van de jonge aanplant (die iepen) verdroogd, deze worden opnieuw aangeplant in het voorjaar van 2019. Daarom wordt uitstel gevraagd t/m 31 december 2020.

<u>You(th) Challenge</u> (ambitie vitaliteit)
De concrete doelstelling van You(th) Challenge is om jongeren meer te betrekken bij Het Groene woud, door het realiseren van een community van 200 jongeren. Daarnaast worden 12 activiteiten, 12 projecten en 4 startende ondernemingen/banen gecëntameerd en gecoacht.

In 2018 bestaat de community uit circa 50 actieve jongeren. Tot en met 2018 zijn 6 partnerovereenkomsten gesloten met organisaties/bedrijven en zijn contacten gelegd en activiteiten georganiseerd met diverse jongerenorganisaties. In 2018 zijn 2 nieuwe projecten gestart en zijn er 3 initiatieven voor een sociale onderneming.

Inventarisatie en doorontwikkeling VAB's (ambitie Nationaal landschap)
Het Groene Woud kent een groot aantal cultuurhistorisch waardevolle, karakteristieke boerderijen van vóór 1965. Deze gebouwen vertellen samen het verhaal van de agrarische ontwikkeling. In dit project inventariseert het Monumentenhuis de Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB's) met cultuurhistorische betekenis in Het Groene Woud. Het doel om cultuurhistorisch waardevolle VABs in het Groene Woud in aanmerking te laten komen voor doorontwikkeling en herbestemming waardoor ruimte ontstaat voor nieuwe activiteiten in het landelijk gebied met behoud van cultuurhistorie. In 2018 is een aanbod gedaan aan de gemeenten in Het Groene Woud; Best, Boxtel, Sint Michielsgestel, Heusden, Meierijstad en Oirschot maken gebruik van het aanbod. Door het Monumentenhuis wordt geïnventariseerd en geanalyseerd met als resultaat een overzicht van cultuurhistorisch waardevolle VABs per gemeente. Van iedere boerderij wordt een foto gemaakt en een korte beschrijving van de objecten, kadastrale gegevens, bouwjaar, type boerderij en de cultuurhistorische waarde, in de vorm van een quickscan. Gemeenten kunnen daarmee hun beleid voor (cultuurhistorisch waardevolle) VAB's vormgeven. In samenwerking met lokale erfgoedverenigingen/heemkundekringen, stichting De Brabantse Boerderij, stichting Cultuurhistorie in het Groene Woud, stichting Behoud Monumenten Brabant en Avans Hogeschool.

5.2 Projecten in uitvoering ('restant' van uvp 2012-2016)
Twee van de in het vorige uvp 2012-2016 gestarte projecten, liepen nog door in 2018. Het betreft:

Landschappen van allure
In Het Groene Woud zijn 4 Landschappen van Allure projecten in uitvoering: Groene Corridor, Vorstelijk Landschap, Kloppend Hart van Het Groene Woud en Biomassaplein. Drie van de vier hebben uitstel gekregen tot en met 2019 (oorspronkelijk 2017). Op 25 januari 2019 was er een provinciale slotbijeenkomst Landschappen van Allure.

De N65 als etalage
Boomkwekers rond de N65 namen in 2015 het initiatief om van de N65 de mooiste groene Rijksweg te maken, middels een aantal (bomen)projecten. Onder andere zijn zij een samenwerking met kunstenaars aangegaan. Uit de voortgangsrapportage is gebleken dat de uitvoering en de cofinanciering stagneert, omdat vooruit wordt gelopen op de planning van Rijkswaterstaat. Daarom is uitstel verkregen tot en met 2020, zodat de activiteiten parallel aan en in samenspel met de ombouw N65 kunnen worden uitgevoerd. In 2018 is de samenwerking met Landpark Assisië verstevigd.

5.3 Projecten uitvoeringsgereed (uvp 2017-2020, jaarschijf 2018)
De volgende 6 projecten zijn uitvoeringsgereed en hebben zicht op financiering, waardoor ze naar verwachting in 2019 met de uitvoering zullen starten.

Mozaïek Dommelvallei (ambitie circulair)
Mozaïek Dommelvallei is geïnspireerd op Mozaïek Brabant waarin nieuwe koppelingen tot stand worden gebracht tussen stad, landbouw, recreatie en natuur. De onderlegger van Mozaïek Brabant zijn de zogenaamde 'watermachines'. Mozaïek Dommelvallei vertaalt deze ideeën naar de praktijk. Met een brede beweging worden van onderop projecten met lokaal draagvlak ontwikkeld en uitgevoerd in een integrale gebiedsontwikkeling rondom de Dommel, van Eindhoven tot Den Bosch. Water is hier de verbindende factor, fysiek, sociaal en economisch. De initiatiefnemers, verenigd in de Stuurgroep Mozaïek Dommelvallei, hebben een uitvoerings-programma met 8 uitvoeringsgerede projecten opgesteld, met ondersteuning via de stimuleringsregeling projectinitiatieven van het streekhuis: Ontwikkeling Streekpark Kienehoef, Groote Waterloop, De watertuinen van Sint-Michielsgestel, Biografie van de Dommel, 't Laar, Bypass Sint-Oedenrode: Onderdeel 'het lijnvormig element', De Neul en Watermolen Ter Steen.

De provincie heeft (in het kader van de Perspectiefnota) Mozaïek Dommelvallei in mei 2018 gehonoreerd als "MIPP sleutelproject", een nieuwe methodiek om integrale projecten die, vanwege de provinciale programmastructuur, tussen 'wal en schip dreigen te vallen', alsnog te kunnen bedienen. De daarvoor benodigde aanvraag is begin 2019 ingediend.

Brabants Bodem (ambitie circulair)
Doel van dit project is het faciliteren van een transitie in de landbouw waardoor het onderhouden en uitbreiden van een gezond en duurzaam grondgebruik, als drager voor een aantrekkelijk landschap in het Van Gogh Nationaal Park, voor boeren bedrijfseconomisch rendabel wordt. Een brede stuurgroep van betrokken partijen maakt zich hier sterk voor: ZLTO (projectleiding), Het Groene Woud, Brabants Landschap, BMF, Rabobank, Agrofood Capital, gemeente Tilburg, Louis Bolk Instituut, Collectief Midden-Brabant en provincie Noord-Brabant. Deze transitie richt zich op herstel en versterking van relaties in het landgebruik en de voedselketen: binnen bedrijven, tussen bedrijven in de regio, tussen regionale voedselproductie en -consumptie, tussen productieve, regulerende (m.n. water- en koolstofbehoer) en culturele (m.n. landschappelijke waarde, recreatie) ecosysteemdiensten, tussen landschapselementen en landbouw.
De stuurgroep werkt aan een projectaanvraag voor het ministerie van LNV in het kader van het interbestuurlijk programma (IBP) Vitaal Platteland. In te dienen in april 2019. Voor de voorbereiding van de aanvraag hebben de partners in de stuurgroep budget en capaciteit ingebracht.

Klimaatadaptatie (ambitie circulair)
Bij de start van het uitvoeringsprogramma is met betrekking tot dit project besloten om vooralsnog even pas op de plaats te maken, omdat ook in de regio's Noordoost Brabant en Hart van Brabant in regionaal verband werd gewerkt aan klimaatadaptatie. In 2018 is bij de gemeenten en waterschappen geïnventariseerd welke behoeften er zijn en is met de provincie afgestemd of en hoe het project op een andere manier kan worden ingevuld dan zoals aangegeven in het uitvoeringsprogramma. Conclusie daarvan is dat het bundelen van activiteiten tot een samenhangend plan op regionaal schaalniveau al wordt opgepakt, en dat dit geen aanvulling vraagt via Het Groene Woud. Met betrekking tot het aanjagen van de uitvoering en opschalen van maatregelen ligt dat anders. Daarbij kan via Het Groene Woud vorm worden gegeven aan uitvoeringsprojecten gericht op wat grotere (buurt)initiatieven met enige massa. Het project Klimaatadaptatie in Het Groene Woud is nu, met de provincie, zo vormgegeven, dat gemeenten worden gestimuleerd om concrete en uitvoeringsgerichte projectplannen te laten maken (die vervolgens kunnen worden ingediend bij de provinciale subsidieregeling 'Klimaatadaptatieprojecten').

Gastvrijheidsprogramma (ambitie gastvrijheid)
Het gastvrijheidsprogramma Het Groene Woud bestaat uit 4 deelprojecten en is door de provincie deels gehonoreerd in 2017 (Gastvrijheidsontwikkeling, Programmamanagement en Promotie niet, Van beleving naar business wel). Het gastvrijheidsprogramma, inclusief de gehonoreerde middelen voor het project Van beleving naar business, is nu ondergebracht bij Van Gogh Nationaal Park i.o. en wordt daarbinnen via de pijler vrijetijdseconomie en de op te stellen businesscase verder opgepakt.

Realisatie EVZ en NNB (ambitie Nationaal landschap)
Het project Realisatie Ecologische VerbindingsZone's (EVZ's) en Natuurnetwerk Brabant (NNB) uit het uvp 2017-2020 is niet door de provincie gehonoreerd. Met behulp van de stimuleringsregeling projectinitiatieven van Het Groene Woud heeft projectbureau (en dienstenpartner) Orbis toch de nog niet gerealiseerde EVZ's en witte vlekken NNB in Het Groene Woud in beeld gebracht. De eerste inventarisatie restopgave EVZ's leverde 55 km op van 5 gemeenten en 2 waterschappen, wat een goede basis is om te komen tot een aanvraag bij het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB). Het Groene Woud heeft Orbis en MLG vervolgens eind 2018 opdracht gegeven de aanvraag voor het GOB op te stellen.
ARK Natuurontwikkeling heeft een project voorbereid voor realisatie van het NNB in Het Groene Woud. Daartoe is met GOB, Brabants Landschap en particulieren een investeringsbudget bijeengebracht voor een grondpot. De uitvoering gaat in 2019 van start.

Community Archeology (ambitie Nationaal landschap)
Het Groene Woud heeft de aanvraag van de Universiteit van Amsterdam voor het project CARE-MSoC, in het kader van het Europese JPICH programma, ondersteund. Samen met partners uit het Verenigd Koninkrijk, Tsjechië, Polen wordt onderzoek gedaan naar de vorming en ontwikkeling van historische dorpen. Omdat archeologisch onderzoek hoofdzakelijk wordt verricht in het buitengebied, blijven de bestaande dorpen, welke thans nog bewoond worden, steevast buiten beeld. Over hun oorsprong en vroege ontwikkeling is dan ook nog veel onbekend en het is dan ook een van de voornaamste vraagstukken in de huidige Nationale Onderzoeksagenda Archeologie (NOaA). De UvA meent dat een aanpak waarbij bewoners en lokale verenigingen meedoen aan het onderzoek een rijk en nieuw verhaal én interesse en draagvlak voor lokaal archeologisch erfgoed op kan leveren. Voor het Nederlandse deel van het project richt de UvA zich op Het Groene Woud, op de dorpen: Best (gemeente Best), Boxtel & Liempde (gemeente Boxtel), Eindhoven (voor onderzoek naar het opgeslokte dorp Woensel), Esch (gemeente Haaren), Gemonde (gemeente Sint Michielsgestel) en Oirschot (gemeente Oirschot).
Najaar 2018 is het project door Europa goedgekeurd, begin 2019 wordt gestart met bijeenkomsten in de te onderzoeken dorpen.

5.4 Projecten in de wachtkamer (uvp 2017-2020)
7 Projecten uit het uvp 2017-2020 zijn nog niet tot uitvoering gekomen en hebben daar ook nog geen zicht op. Het zijn: Dementievriendelijke streek, Iedereen doet mee, Gezond bewegenplan, Agroforestry-voedselbossen, Natuurlijke kracht, Maatschappelijk rendement meting en Ander geld. Een aantal projecten zijn inmiddels door anderen via een Brabantbrede aanpak opgepakt (dementievriendelijke streek - st ZET, voedselbossen - BMF). Gezien de afloop van het programma in 2020 lijkt het niet opportuun dat de overige projecten nog tot uitvoering gaan komen.

Het project Groene slimme specialisatie is weliswaar door de provincie gehonoreerd, maar door Interreg Europe afgewezen, waardoor er een groot 'financieel gat' is. Omdat het project beoogt natuur en economie te verbinden is het als deelproject alsnog, met toestemming van de provincie, toegevoegd aan Mozaïek Dommelvallei.

5.5 Afgeronde projecten (uvp 2012-2016)
Begin 2018 zijn 3 projecten afgerond en afgerekend.

Programma bijengezondheid (ambitie Nationaal Landschap)
In 2015 is het uitvoeringsprogramma bijengezondheid Het Groene Woud opgesteld. Gezonde bijen, en dus ook een fysieke leefomgeving die daarvoor als basis kan dienen, zijn van groot belang. Zowel economisch, ecologisch als maatschappelijk. Maatregelen voor verbetering van de leefomgeving van de bij passen uitstekend binnen de visie en doelstellingen van Het Groene Woud. De aanwezige natuurlijke infrastructuur met een afwisseling van landbouwgebieden en kleine tot grote natuurgebieden (groene dooradering) biedt bovendien volop mogelijkheden tot maatregelen die bijdragen aan versterking van de leefomgeving voor (wilde) bijen.
Het bijengezondheidsprogramma is afgerond en afgerekend. Niet alle activiteiten zijn tot uitvoer gekomen. Er zijn wel behoorlijk veel fysieke resultaten geboekt, waardoor het leefgebied van de bij effectief is verbeterd. De "vrijwilligersprojecten" zijn sneller en beter tot resultaat gekomen. Van het voorschot van € 80.000,- moest € 22.183,- aan de provincie worden terugbetaald.

Gezond voedselplan (ambitie vitaliteit)
Met het Gezond voedselplan werden initiatieven geïnventariseerd en met elkaar in samenhang gebracht en er worden kansen gesignaleerd. Met als doel een voedselcommunity en een voedselprogramma te realiseren.
De inventarisatie leverde een indrukwekkende lijst op van ruim 200 initiatieven, thematisch in kansrijke clusters bijeengebracht: fruit, eetbaar groen, biologisch voedsel, streekproducten en voedsel en zorg.
Het Gezond voedselprogramma 2018-2020 is in 2018 (conform de begroting) opgeleverd. Het programma bevat, als vervolg op het project Gezond voedselplan, een zestal concrete projecten om te komen toe een 'voedselcommunity' van streekproducenten, onderwijs, projecten en initiatieven en acties om de promotie van streekproducten te bevorderen. Het voedselprogramma is ingebracht in Brabants Bodem (en maakt daarmee deel uit van de aanvraag

IBP Vitaal Platteland). Doordat de vervolgprojecten pas kunnen starten als Brabants Bodem is gehonoreerd is de ontluikende voedselcommunity nog niet tot bloei gekomen.

Het Groene Woud loket (ambitie vitaliteit)
Het Groene Woud heeft in het kader van de veranderde governance en de wens om minder overheidsafhankelijk te worden een nieuw verdienmodel ontwikkeld. Betrokken overheden, organisaties, bedrijven en bewoners kunnen partner of vriend worden van Het Groene Woud. Zij betalen daarvoor een vaste 'contributie'/donatie.
De bijdragen van de partners dragen bij aan de exploitatie van het streeknetwerk, de bijdragen van vrienden maken het mogelijk om, via het Landschapsfonds, projecten uit de streek mede te financieren.
Partners en vrienden kunnen (gratis of met korting) gebruik maken van de diensten van Het Groene Woud loket. De diensten helpen initiatiefnemers met het tot uitvoering brengen van hun project(idee), maken ontmoeten mogelijk of zijn promotioneel van belang. In 2018 is het loket ingericht, zijn diensten (door)ontwikkeld en is het systeem 'Vriend van Het Groene Woud' gelanceerd en gepromoot. Per 31 december 2018 zijn 3 nieuwe partners toegetreden tot de Groene Woud raad (gemeente Son en Breugel, IVN en Brabants Particulier Grondbezit) en zijn circa 70 vrienden geworven.

6. Communicatie en community-building

Website
De website www.hetgroenewoud.com trok in 2018 in totaal 29.969 bezoekers (ten opzichte van 24.801 bezoekers in 2017). Zij waren in totaal goed voor 38.833 gebruikerssessies (ten opzichte van 31.166 gebruikerssessies in 2017). De gemiddelde sessieduur is ten opzichte van 2017 ongeveer gelijk gebleven.
Het aanzienlijk gestegen aantal paginabezoeken is waarschijnlijk toe te schrijven aan de digitale nieuwsflits (zie ook hoofdstukje hieronder) die per maart nagenoeg wekelijks is verschenen. Vanuit de nieuwsflits is vanuit ieder bericht direct door te klikken naar meer informatie op de website, wat daar dus tot hogere bezoekersaantallen leidt.

Facebook
De Facebookpagina van Het Groene Woud heeft inmiddels 1173 volgens. Eind december 2018 was het aantal van 1197 vind-ik-leuks (pagina-likes) bereikt (ten opzichte van 805 vind-ik-leuks eind 2017). In 2018 heeft de Facebookpagina dus 392 nieuwe volgers weten te trekken (ten opzichte van 45 nieuwe volgers in 2017).
Het gemiddeld berichtenbereik ligt nog steeds tussen de 300 en 1.000 bereikte personen per bericht. Uitschieters in 2018 waren onder meer:

Informatieavond over fondsen op 17 april 2018	3.178 bereikte personen
Edelhertkalfjes in Het Groene Woud	3.072 bereikte personen
Boek over Jan Kruijsen levert Boxtel fruitbomen op	2.514 bereikte personen
April Klompenmaand in Het Groene Woud	2.347 bereikte personen
Het Groene Woud zoekt wielrenners!	2.022 bereikte personen

Het behalen van een hoog aantal bereikte personen is mede afhankelijk van het aantal keer dat een bericht door andere paginabeheerders (particulieren of organisaties) wordt gedeeld.

Twitter
Het Twitteraccount van Het Groene Woud heeft eind 2018 het aantal van 1.450 volgers bereikt (ten opzichte van 1.363 in 2017). Dit is een stijging van 87 volgers ten opzichte van eind 2017.
Het totale aantal geplaatste berichten in 2018 is 297 (ten opzichte van 317 in 2017). Dit is gemiddeld bijna 1 bericht per dag. Dit is exclusief het aantal retweets (interessante berichten van andere accounts) dat Het Groene Woud verstuurt.
Het aantal 'tweet-impressions' (het totale bereik van de verstuurde tweets) ligt gemiddeld op 12.341 impressions per maand (ten opzichte van 10.648 impressions per maand in 2017).

LinkedIn

Sinds 29 maart 2018 is Het Groene Woud ook actief op LinkedIn. Eind 2018 had het account 89 volgers. Het is zeker haalbaar om dit in de komende jaren nog flink uit te bouwen.
In 2018 (periode april – december) werden er 59 unieke berichten geplaatst. Het aantal weergaven van deze berichten varieerde van 25 tot 800+.

Digitale nieuwsflitsen

Tot 2018 verstuurde Het Groene Woud ongeveer iedere twee maanden een nieuwsbrief (7 exemplaren in 2017). In maart 2018 is overgestapt op het versturen van een *wekelijkse* digitale nieuwsflits, zodat betrokkenen en geïnteresseerden frequenter iets van Het Groene Woud horen.
In 2018 zijn er 33 digitale nieuwsflitsen verstuurd (periode 9 maart – 14 december). Dit gebeurde naar steeds gemiddeld 1.500 mailadressen via het softwareprogramma MailPlus. Dit betekent dat er in 2018 exact 50.021 mails (in de vorm van nieuwsflitsen) zijn verstuurd. Hiervan zijn er 18.266 daadwerkelijk open geklikt en is er vervolgens 2559 keer doorgeklikt naar het volledige nieuwsbericht op de website.

Persberichten

Er zijn in 2018 34 persberichten verstuurd (in 2017 28x); dus minstens elke 1,5 weken 1 persbericht.

7. Belangrijkste besluiten en voornemens 2019

De koers en samenwerking richting Van Gogh Nationaal Park wordt in 2019 onverminderd voortgezet. In de loop van het jaar zal duidelijk worden welke taken overgaan naar Van Gogh Nationaal Park en welke taken in de deelregio Het Groene Woud uitgevoerd blijven worden.
De organisatie van de Landschapstriënnale 2020 krijgt in 2019 verder vorm.
Het bestuur van Het Groene Woud neemt zich voor in 2019 de in uitvoering zijnde projecten voort te zetten en de uitvoeringsgerede projecten tot uitvoering te brengen. Er zullen geen nieuwe projecten meer onder de vlag van Het Groene Woud worden geïnitieerd; mogelijk wel onder de vlag van Van Gogh Nationaal Park.
Ook zal Het Groene Woud vanuit Het Groene Woud loket initiatiefnemers, waar dat kan en wenselijk is, blijven begeleiden en ondersteunen en de samenhang blijven bewaken.

8. Financiën 2018 en begroting 2019

De verantwoording van de besteding van de verkregen middelen aan de provincie en de andere partners loopt via de jaarrekening van de stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud. Het hoofdbestuur is verantwoordelijk voor de verdeling van de gelden over de verschillende activiteiten binnen de overeengekomen begroting, behorende bij het uitvoeringsprogramma. Door de projectmatige financiering is het risico voor de stichting toegenomen, waardoor het bestuur voorzichtig met de middelen is omgegaan. Er worden pas verplichtingen aangegaan als er dekking tegenover staat. In 2019 wordt getracht de risico's verder te beperken en een buffer op te bouwen.
Vanwege het ontvangen voorschot van 80% van de toegekende provinciale middelen is de liquiditeit voorlopig meer dan voldoende (begin 2021 moet worden afgerekend, waarna de laatste 20% wordt uitbetaald). De ontvangen middelen moeten zorgvuldig en gericht worden ingezet, omdat wel de beloofde prestaties dienen te worden opgeleverd.

Het eigen vermogen is in 2018 met € 25.000,- afgenomen, omdat overheadkosten slechts gedeeltelijk aan projecten konden worden toebedeeld. De overhead (aansturing, projectvoorbereiding, communicatie, administratie, bestuur, huisvesting, ontmoetingen), die niet aan projecten kan worden toebedeeld moet worden opgebracht uit de jaarlijkse bijdragen van de partners.
In november 2018 heeft het hoofdbestuur tot een aantal maatregelen besloten om de begroting eind 2020 alsnog sluitend te laten zijn. Er is bezuinigd op personeelskosten en een aantal diensten zijn voorlopig 'bevroren'.
Er wordt in 2019 extra capaciteit ingezet op het werven van partners en vrienden, met het aanbod van diensten via Het Groene Woud loket, om de exploitatie-inkomsten en de vulling van het landschapsfonds uit de markt te doen toenemen.

Liempde, 18 april 2019

Drs. Y. Kortmann	J. Naaijkens	G. van den Oetelaar
Voorzitter	Secretaris	Penningmeester

Liempde, 18 april 2019

Drs. Y. Kortmann	J. Naaijkens	G. van den Oetelaar
Voorzitter	Secretaris	Penningmeester

JAARREKENING

Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud
te Boxtel

Balans per 31 december 2018

(na voorstel resultaatbestemming)

	31-12-2018		*31-12-2017*	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vlottende activa				
Vorderingen				
Debiteuren	20.038		13.297	
Overige vorderingen en overlopende activa	11.016		1.448	
		31.054		14.745
Liquide middelen		272.162		882.296
Totaal		303.216		897.041

PASSIVA	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
Stichtingsvermogen				
Stichtingsvermogen		16.461		18.714
Kortlopende schulden				
Schulden aan leveranciers	35.378		31.712	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	125		89	
Overige schulden en overlopende passiva	251.252		846.526	
		286.755		878.327
Totaal		303.216		897.041

Samenstellingsverklaring afgegeven

Staat van baten en lasten over 2018

	2018		*2017*	
	€	€	€	€
Baten	175.820		193.727	
Inkoopwaarde van de baten	-858		-873	
Brutowinst		174.962		192.854
Lasten				
Personeelskosten	78.748		200.067	
Huisvestingskosten	27.618		-	
Verkoopkosten	1.497		-	
Kantoorkosten	17.073		16.145	
Algemene kosten	52.279		49.597	
Som der lasten		177.215		265.809
Saldo van baten en lasten		-2.253		-72.955

Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud
te Boxtel

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud is feitelijk gevestigd op Keefheuvel 1a, 5298 AH te Liempde, is statutair gevestigd in Boxtel en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 17132823.

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud bestaan voornamelijk uit: het stimuleren van de uitvoering van internationaal, nationaal, regionaal en lokaal beleid van duurzame plattelandsvernieuwing.

Informatieverschaffing over schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur van de stichting, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De financiële verantwoording is opgesteld in overeenstemming met de in Nederland van toepassing zijnde grondslagen voor de financiële verslaggeving, waaronder de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving C1: Kleine organisaties zonder winststreven (hierna: C1).
De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgings of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Grondslagen

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid, tenzij anders vermeld. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Toelichting op de balans per 31 december 2018

Activa

Vlottende activa

Vorderingen

Debiteuren

	31-12-2018	*31-12-2017*
	€	€
Debiteuren	20.038	13.297

Een voorziening voor incourantheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Overige vorderingen en overlopende activa

	31-12-2018	*31-12-2017*
	€	€
Te ontvangen bedragen	10.000	-
Vooruitbetaalde kosten	1.016	1.448

Liquide middelen

	31-12-2018	*31-12-2017*
	€	€
Rabobank BedrijfsBonusSpaarrekening	249.622	850.074
Rabobank Zakelijke rekening	22.537	32.172
Kas	3	50
	272.162	882.296

Passiva

Stichtingsvermogen

In onderstaand overzicht is het verloop van het vermogen weergegeven:

	Stichtings-vermogen
	€
Stand per 1 januari 2018	18.714
Uit resultaatverdeling	-2.253
Stand per 31 december 2018	16.461

Kortlopende schulden

Schulden aan leveranciers

	31-12-2018	*31-12-2017*
	€	€
Crediteuren	35.378	31.712

Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2018	*31-12-2017*
	€	€
Vooruitontvangen projectsubsidies *1	180.962	684.639
Nog te betalen detacheringsbijdrage	27.386	-
Nog te betalen kosten	23.715	15.342
Biodiversiteit Duurzame Driehoek / Burger aan Zet	19.189	19.189
Brabants Landschap inzake project Deltaplan van het Landschap	-	127.356
	251.252	846.526

*1 De vooruitontvangen projectsubsidies worden nader gespecificeerd in bijlage 1.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurverplichtingen
Het jaarlijks bedrag van met derden aangegane huurverplichtingen van onroerende zaken is € 17.383.
De resterende looptijd van het huurcontract is 2 jaar.

Binnen één jaar € 17.383
Tussen één jaar en vijf jaar € 17.383
Totaal € 34.767

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2018

Baten

	2018	2017
	€	€
Bijdragen partners	172.985	191.164
Bijdrage advieskosten	2.061	1.308
Verkopen webshop	760	1.184
Contante verkopen	14	71
	175.820	193.727

Inkoopwaarde baten

	2018	2017
	€	€
Inkopen webshop	858	873

Personeelskosten

	2018	2017
	€	€
Communicatie	36.490	46.093
Administratieve ondersteuning	34.774	28.473
Inhuur derden	1.684	93.264
Projectbijdragen	5.000	25.000
Overige	800	-
Projectleiding	-	7.237
	78.748	200.067

Huisvestingskosten

	2018	2017
	€	€
Huur	27.618	-

Verkoopkosten

	2018	2017
	€	€
Promotieartikelen	1.497	-

Kantoorkosten

	2018	2017
	€	€
Kosten automatisering	14.066	5.316
Communicatiekosten	3.007	10.829
	17.073	16.145

Stichting Nationaal Landschap Het Groene Woud
te Boxtel

Algemene kosten

	2018	2017
	€	€
Vacatievergoeding / vergaderkosten	18.268	24.963
Administratiekosten/accountant	16.861	7.563
Stimulering projectinitiatieven	8.226	-
Advies	3.500	3.812
Stimulering jongereninitiatieven	2.600	-
Assurantiepremie	1.268	1.487
Projectvoorbereiding	-	7.759
Overige algemene kosten	1.556	4.013
	52.279	49.597

Liempde, 28 mei 2019

Y. Kortmann
Voorzitter

G.J.C.T. van Schijndel
Penningmeester

G.H.C. van den Oetelaar
Bestuurder

BIJLAGE(N)

Overzicht projecten

	Bijengezondheid	Ecco	Energietransitie	Agroforestry	Groene Slimme Specialisatie	Van Beleving naar Business	You(th) Challange	Carbon Valley	Klimaatadaptatie	HGW Loket	Voedselplan (We Are Food)	Voedselplan (Voedseltuinen)	Voedselplan (Festival)	Internationaal (landschapstriënalle)	Internationaal op de Kaart op de Kaart (VONP)	VAB's	Mozaïek Dommelvallei	Landschapsfonds Het groene woud	Brabants bidoem	Gastvrijheid HGW	Totaal
Ontvangen subsidie	-68.648	-91.200	-12.000	-90.000	-32.000	-24.000	-71.040	-360.000	-48.000	-80.000	-44.000					-12.000					-932.888
Overige bijdragen										-500							-11.338				-11.838
Projectleiding	11.215	15.955					11.000			3.484	17.351			6.970							65.975
Coördinatie en verantwoording										35	2.500										2.844
Communicatie (uren)		1.666						1.532		185	2.029						309				5.557
Comminicatie (ontmoetingen)		1.413								509							165				1.922
Inhuur derden										1.166											1.166
Diensten										50				2.839							2.889
ICT Kosten														41							41
Voorbereidingskosten																	2.609				2.609
Projectkosten	13.137			31.363				132.584													177.084
Saldo per 31 december 2017	-44.296	-72.166	-12.000	-58.637	-32.000	-24.000	-60.040	-225.884	-48.000	-75.091	-22.120	0	0	9.850	0	-12.000	-8.255	0	0	0	-684.639
Mutaties 2018																					
Ontvangen subsidie		-19.962																			
Overige bijdragen	30.318	-70.499								-955	-161	-50		-49.700			0				-69.662
Projectleiding	13.978	44.467					33.000			23.674	12.052						-10.000	-10.000			-61.348
Coördinatie en verantwoording																					127.171
Communicatie (uren)		5.697						4.560		7.549	247		473	5.513	699		5.078	9.582			
Comminicatie (ontmoetingen)		1.479								247	677			2.728							29.816
Comminicatie (drukkosten)										1.964				444	1.830						5.131
Inhuur derden		78.280		15.161				7.554		54.448	814			37.437			3.485				4.238
Administratie		883								1.250											197.179
Diensten							57	27							432		51				1.250
ICT Kosten		27						219		435	202	2.500		454	599		669		1.840	1.668	594
Voorbereidingskosten / diverse		6.227																			17.813
Projectkosten				54.457				173.088						13.485							241.030
Saldo per 31-12-18	0	-25.567	-12.000	10.981	-32.000	-24.000	-26.983	-40.436	-48.000	13.521	-8.289	2.450	473	20.211	3.560	-12.000	-8.972	-418	4.840	1.668	-180.962